

Szerkesztői és
kiadói iroda,

hová a lapot illető köz-
lemények, előfizetési
pénzek, reklamatiók
stb. küldendők:

Magtár-utcza, Wla-
sits-féle ház.

RÖPKELVEK

AZ IRODALOM ÉS MŰVÉSZET KÖRÉBŐL.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Szerkesztik és kiadják: KOMJÁTI JENŐ és LUBY SÁNDOR.

Előfizetési ára

(szétküldéssel):

egész évre . . . 4 frt.

fél évre . . . 2 frt.

negyedévre . . . 1 frt.

Egyes szám ára 10 kr.

Munkatársaink.

*Abafi Lajos, Adrienne, Aigner Ferencz,
Bakó István, Csalomjai, Dengi János,
Ebeczky Emil, Fortunio, Földváry István,
Gáspár Imre, Hagyató Sándor, Horváth
Danó, Spolyi Sándor, Jakab Ödön, Ko-
roda Pál, Kürthy Emil, dr. Luby Gyula,
Majthényi Flóra, Markbreiter Lajos, Meny-
nyey Ferencz (newyorki levelező), Motter Ede,
Pataky Arpád, Rácz Mihály, Rádl Ödön,
Reviczky Gyula, Rudnyánszky Gyula, dr.
Szemák István, ifj. Szinnyey József,
Thallóczy Lajos, gróf Uray Sarolta.*

Tartalom: Éj a terasseon. (Költemény.) End-
rődi Sándor. — Julcsa. (Elbeszélés. I. Folytatás.)
Kürthy Emil. — A mama szólt. . . (Költemény.)
Pál Imre. — Az ambicióról. (Essay. Vége.) Re-
viczky Gyula. — Egy kis helyesírási lecke. (Vá-
laszul a „Délbáb“-nak.) — Mozaik. — Különfélék. —
Nyílt levél.

Tárca: Vacsora után. Markbreiter L.

Miután az évnegyed vége felé jár, fölkerjűk
azokat, kik lapunkat tartják, sziveskedjenek a hát-
rálékos előfizetési pénzt minél előbb beküldeni. A
beküldés legelőszérűbben posta-utalványon eszkö-
zölhető.

A „Röpke Ivek“ kiadó-hivatala.

Éj a terasseon.*

Az álom szava:

Majd bizony én addig várok,
Mig hű csókom' megkívánod!
Fáj valamid? Nyugtalan vagy?
Ugy hát jó éjt. Messze hagylak.

Az ész hangja:

Jég vagyok, de tisztán látok,
S elitélem dőre lángod.
Hasztalan tűz balgún szitva:
Nyugalom az élet titka.

A muzsa szól:

Máskor, csöndes éjszakában
Gondolatod itt volt nálam.
S most, siratom elhagyottan,
Azt se' tudva: merre, hol van?

A végzet beszél:

Csak bolondulj, majd én végzek.
Büszke lángod', égi fényed!
Bele tiprom mind a porba.
Nincs sugaram számotokra!

A lombok susognak:

Elsuhanni, mint az árnyék,
Sirba szállni: könnyű játék;
De hiába égni, élni!
Mindig hasztalan remélni!

Egy könyv:

Tengerbátat gyöngye voltam,
Égtem titkolt izgalomban,
S most a késő, őji csöndben
Bús pilládra halni jöttem.

Ábránd:

Veled vagyok, mindig veled,
S örökké is veled leszek.
A te karod ölel, magat,
Oh mi jó, mi jó, hogy itt vagy!

Az élet gunyolódik:

Nem elég, hogy lángolj érte:
Mit adsz neki majd ebédre?
Napsugarat? ködöt? árnyat?
Attól ugyan tönkre bágyad!

A szeszólyek:

Nem szeretsz te dolgot, munkát
S őt, a kedvest is megunnád;
Te csak maradj meg bolondnak,
S csábítsd a habot, holdat!

Az indulat kiált:

Rab vagyok, mert láncra vertél
S tétlen, oh! mert eltemettél;
De ha gyengül ál-erényed:
Reszkess! darabokra téplek!

A vágyak sirnak:

Örökké tart szomjuságunk,
Pedig csak egy csöppre vágyunk;
Elég volt a könnyből, vérből —
Oh! ki ad az üdvösségből?

A szív sohajt:

Tiszta, fényes, égi lángok,
Kik e harcot jól látjátok,
Óvjatok e küzdelemben
S védjétek meg arcát — bennem.

A csillagok:

Védve léssz és védve arcza!
Elmulik a szívek harcza,
S itt, hol tiszta fényünk reszket,
Egykor egymásból lesztek!

Endrődi Sándor.

Julcsa.

— Elbeszélés. —

Irta Kürthy Emil.

(Folytatás).

I.

A ruhaderék, ő méltósága legnagyobb
megelégedésére, nemcsak hogy legjobbkor
elkészült, de oly jól állt, hogy a szép ass-
zony bájait legelőnyösebben tüntette ki a
nélkül, hogy akár ájulástól, akár kirepedés-
től tartani kellett volna.

A mint a koci elrobogott és Julcsa a
lakás rendbehozatalával elkészült, egykét
stílt darabot, kenyeret és egy pohár bort
vitt fel Rózsa urnak, ki még akkor is ott
görnyedt a Mari jopliján varrogatva.

— Tegye félre azt a munkát; hogyha
jót akar . . . kiáltott a belépő leány és kin-
cseit Rózsa uram elé helyezve folytatá:
Ezt pedig egye meg . . . megeheti no, az
asszonyom küldi, nem szokásom az ételt
megdézsmálni . . . annyi igaz, hogy mondtam
az asszonymnak: ez a Rózsa ur igen derék
ember . . . olyan csendes, olyan munkás,
soha sem issza le magát . . . igazán, én ma-
gát még nem is láttam részegen! . . . aztán
azt is mondtam: ha ennek a Rózsa urnak
akadna más munkája is, nemcsak a Fanni-
nak kötényt, a Marinak joplit, meg ilyesmit
varrni . . . tudom istenem, hogy híres mester
lenne belőle . . . Erre az asszony azt mondta,
hogy hát ha valami apróbb igazítani valója
lesz, majd szó nélkül hozzam fel megigazi-
tani és majd meglátja később, talán a pon-
gyola-ruhát is Rózsa urral varratja . . .
Tudom ugyan, hogy Rózsa ur az asszony
báli ruhát is épen úgy megcsinálná, mint
akármelyik, de hát kezdetnek elég ennyi
is . . . Jó asszony a méltósága nagyon,
csak hogy szörmenfény kell vele bänni. Azt
is mondtam neki: szegény ember ez a Ró-
zsa nagyon, — nem haragszik ugy-e, hogy
nem tettem oda az urat, no de már ez így
szokás, — a lányok mondják, hogy csak
délben eszik egy kis főtét, a főutra jár
egy kifőzökhöz, ott kap naponként levest
és vastag ételt 15 krajczárért, reggel és este
pedig csak száraz kenyeret eszik . . . istenem,
mondtam én, hogy ilyen szegény embernek
nem megy el a kedve az élettől, mire az
asszony azt mondá: hát iszen vihetsz neki
a maradékból valamit; reggel mindig ma-
rad tej és kávé, délben is jut egy kis étel,

* Mutatvány a költő legközelebb megjelent kö-
tetéből, mely kapható Aigner Lajos könyvkeres-
kedésében Budapesten; ára 2 frt.

a vacsorából meg már épen jóllakhatik, mert én a migrainem miatt többnyire nem ehetem . . . No lássa Rózsa ur! Ezért a szolgalatért aztán varrhatna ám nekem olyan rózsaszín szoknyát, mint a Weberék Annájának van. Majd elhozom a szövetet.

Ezen szóözöntől nem háborgattatva, mohón költötte el Rózsa ur a pompás vacsorát és csak már midőn az utolsó csontrol is lerágtá az utolsó húsparányt és midőn a borból egy csepp sem maradt, fogta meg Julcsa gömbölyű kacsóit és azokat gyöngéden megszorítva mondá:

— Juliskám, szentem! Ilyen őrangyal imádkoztam le magamnak a csak egy contignatióval magasabban lakó ayaauristen-től . . . és meghallgatta könyörgésemet. Beszéljen szivem szobaleánya, mert . . . látja ezt a négy deszkafalat? . . . minden deszkadarab feyőfává lesz beszéde közben és ez a göresös padló zöld pázsittá, magácska pedig zengő madárkává, a mely a fáradt vándornak édes dallal új erőt, új kedvet ad a hosszú utra . . . az én utam is hoeszú, az én országutam is poros és fárasztó, habár csak e szobának esiszolt ketrec-ablakában szaporitom is a reklík számát és céloamat még eltakarja a „kitudja“ köde! . . . Legyen az én dallos madaram, legyen az én őrangyalom, vezetőm, mert bizony-bizony különben úgy eldőlök az utfélen, hogy maga a megmondhatója.

— No ne mondja, mert még el találok hinni. De most jó éjt! Ha nem is épen őrangyala és pacsirtája, de jó pajtása szivesen leszek.

És ez el kisuhant a pajkos szobacizus.

Ha a nyájas olvasó eddig nem tette félre megvetéssel e szerény beszélykét, ugyezentul is talán érdeklődni fog az egyszerű szobalány sorsa iránt.

Rózsa István uram, ki eleinte igen vézna kis emberke volt, igen jó színbe kezdett jönni Aganesházyék, illetőleg Julcsa szives

ségéből, és kettőjük között a viszony, bár a tisztesség korlátai között maradt is, láthatólag szerelembe ment át, s tudta ezt mindenki, csak ők maguk nem és senki sem akadt az egész házban, a ki e szerény, munkás fiúnak szerencsét nem kívánt volna Julcsához, kit mindenki szeretett örökös jókedve miatt.

(Folyt. köv.)

A mama szolt

A mama szolt: „Édes leányom,
Okos légy s győzd le már magad!
A szerelem vaksága, hidd el,
Tévtutra vitt már sokakat.

Fontold meg jól minden dolognál,
Mit szól a világ szája majd.
Mert minden úgy jó csak, ha ennek
Nincs semmi kifogása rajt!

Kövessed hűn az ő parancsát:
Szeress, ha hogy megongedi.
S bár szived megszakad a bűtől,
Halj meg, ha úgy tetszik neki!

Pál Imre.

Az ambicióról.

(Vége).

Hogy valaki a dicsőséget kívánhassa, előbb egész valódiságában ismernie kell, mert: ignoti nulla cupido; remélni is tartozik elérhetését. Rousseau igaz mondásainak egyike, hogy reménytelen vágyak nem gyöttrik az embert. A tehetség is óhajítja a dicsőséget, de csak életében. Ez az örökös. A szellem nábobjai hagytak rá kincseket. A genie ellenben örökhagyó; az emberiségnek hagyja drágaságait. A dicsőség fokozza szellemét, mint a dús fényűzését új kincsek. A magasztalás nem kényezteti el. Nem a tömeg ujjongása, mert keveset tart róla, nem a választottak dicsőítése, mert épen jelszavánál fogva: aut Caesar aut nihil!

önmagának legszigorúbb műbirája. Az ambició nem öntelt, mert az önteltség nem akar haladni. Az ambició tökélyre vágyik. Kisfaludy Károly maga ítélte el legerősebben kezdő drámáit. — Ilkát:

„Jambus-e? próza-e? vagy micsodás mű? Dráma, pedig szép!

Szép? hm! győz a magyar, s tapsra az ottfen! elég!

S egy másikat: („Tatárok Magyarországon“)

„Sok hazapuffogatás; ok semmi, de szörnyű magyarság. Bundás indulatok: óh, beh tatári műv ez!”

Lessing is elég szigorúan nyilatkozott magáról. S hogy' simította, hogy' változtatta Tompa ifjabbkori verseit! Bizony hamis állítás az, hogy a genie könnyen ír, már csak azért se, mert, ismételjük, saját magának legszigorúbb kritikusa. — Minden nagy alkotás nagy megerőtetésbe kerül. A szellem kincsei csak úgy vannak a lélekben mint a nemes ércz a kövekben. Nagy munka a tiszta aranyat kiolvasztani vegyületeiből. — Igazabb az, hogy kis tehetségek sokat és könnyen irnak. Gaz a rosz földben is buján terem. A genie ellenben, művei számát tekintve, aránylag nem is termékeny. — Nem kotkodácsol naponként mint a tyúk, hanem mint az oroszlan szellemének minden gyermekére mondhatja: unum sed leonem! Minden nagy alkotást vajadás előz meg s pihenés követ. A lelket is szükséges ugaron hagyni, mint a földet, mely mindig csak gyomot teremhet. — S azonkívül, mint Hamlet mondja: „Kevés dögű kéznek annál finomabb az érzése.“ Minden genialitás eszméit, motivumait először magában dolgozza fel. — Számára nem léteznek aesthetikai regulák, elcsépelet, chablonok. Ezek még senkit se tettek nagygyá. Tisztázzák, rendszerezik ugyan az eszméket, s ennyiből jök és szükségesek, de újakat nem támasztanak. A genie többet talál saját lelkében, mint a könyvekben, tehát jobb, ha nem ezekkel, hanem a maga eszméivel, érzelmeivel foglalkozik. A teoriáknak, műszabályoknak

T Á R C Z A.

Vacsora után.

A vacsora pompás volt, a bor kitzűnő. Oly jó kedvem van, hogy dithyrambokat tudnék énekelni.

„Bor, barátság szerelem,
E háromság kell nekem!”

Valami mégis hiányzott vacsoránktól, hiányoztak a szép hölgyek.

Még mindig rajongok értük!

— Vén legény te! — szól hozzám az egyik cimborá — hajad már őszül és eszed még mindig a szép hölgyeken jár?

Igaz, öreg vagyok, de szivem fiatalon maradt — feleltem.

— És miért nem házasodtál meg?

Abból az egyszerű okból, mert a nőknek nagy tisztelője vagyok. Az egész szép-nemet szeretem; miért bilincseltessem tehát le magamat egyetlen egy szép által?

Kópé! úgy látszik a török intézmények egyikét te szivesen meghonosítanád nálunk. — Mondd csak, vannak-e abban a városban barátnőd vagy kedveseid? Vanak-e ott szép hölgyek?

Meghiszem azt! Itt Budapesten a szép nőket keresni kell, B. Gyarmaton pedig a szép nők — — —

— Keresik az embert!

Nem azt akartam mondani, de ha ily véleményt táplálsz hölgyeink felől, nem érdemled meg, hogy befejezzem mondatomat. (Jobb is! gondolják azok, a kik tudják, hogy mindig kiszoktam mondani az igazat.)

— A propos! — Hölgy! — Hát pajtáidokról nem is beszélsz?

Hölgyrül papra! elég sűcsa ápropo.

Csak nem mutathatom be nektek egyszerre az egész várost! De hogy kíváncsi-

ságtokat némiképp e részben is kielégítek, szolok pár szót a legérdekesebb alakról. S ki lenne az más, mint a hyperorthodox zsidók rabbinusa, a kinek az a közös tulajdonsága van a római pápával, hogy ehhez hasonlóan sujtja átkokkal a haladó pártot. Mert van a gyarmati zsidóság között is haladó párt. A legnagyobb kontingenst pedig ehhez a lányok szolgáltatják. A mennyire orthodox apáik intoleransok, ez igazán szeretetreméltó teremtmények annál inkább simulnak a keresztény szokásokhoz, erkölcsökhöz s különösen a keresztény — fiatalemberekhez. Értük ürítem az utolsó poharat: éljenek!

De mit tegyünk most? barátim, jérünk a városligethe!

A nap bágyadt sugarai megtörnek a tó tükreben, melyen Venus kedvencz madarai uszkálnak. Hűvös, kellemes est van.

általán a tehetség veszi legnagyobb hasznát. A geniusz veszt általuk az öntudatlanság ama himporából, mely a halhatatlan műveken ragyog. Sőt a költőről áll sok tekintetben egy angol aesthetikus észrevétele, hogy maga tehetsége lesz akadály rá nézve, ha tudományos műveltséggel párosul, mert: „Nem egyesíthetjük a való és csalódás összeférhetlen előnyeit, az igaznak világos megítélhetését s a költöttnek kitünő élvezését“ *) A nélkül is a genie jele: „követni a szabályokat, nem ismervén azokat.“ (Schopenhauer. Parerga und Paralipomena. 352. §.) Minden munkán, mely lángelmétől való, megvan az öntudatlanság „eme himpora.“ **) A geniusz mint az ártatlanság s mint az igazi szerelem, öntudatlanul működik. Nem költő az, a ki pillanatnyi érzelmeiről számot adhat s nem dalol Goethe Süngerjeként mint a madár; mert bár a genie, mint szellemi nagyság, öntudatos, működése öntudatlan. — Soha nagy munka nem jött létre a szerző akaratából. Az ihlet minden szava, mint a villám, váratlanul cikkázza keresztül a lelket, s minden mély gondolat, nagy eszme, magas érzelem csakugyan oly természetű, hogy: „Aus den Wolken muss es fallen!“ (Schiller). — De csak az alkotás sugalmazott; szellemének nagyságát nagyon is jól ismeri minden lángelme. Hisz épen a szellemi hatalom megismerése az ambició s minden nagy szellemi termék az ambiciónak, mint a villámszíkra a villanyosságának hatása. A szellem maga csak a föld, az ambició a nap, mely virágokat fakaszt belőle.

*) Macaulay: Milton.

**) „Das Unvorsätzliche, Unabsichtliche, ja zum Theil Unbewusste und Instinktive, welches man von jeher an den Werken des Genies bemerkt hat, ist oben die Folge davon, dass die künstlerische Urkenntnis eine vom Willen ganz gesonderte und unabhängige, eine willensreine, willenslose ist. (Schopenhauer. Parerga und Paralipomena. 210. §.)

Ez az ambició eszközli azt is, hogy a genie nem veszt el nyomtalanul, hanem bármily alakban, minden körülmények közt nyilatkozik. Együgyű állítás, hogy az életben nem érvényesült genie csak úgy futkosnak az utcán és meghalnak, a nélkül, hogy a világ tudott volna róluk. Carlyle is ebben az — nem talállok rá gyöngédebb szót — ostoba nézetben van. Aesopus, a rabszolga, szidja a zsarnokokat; a nyomorban tengődő Jézus megváltja az emberiséget; Burns az eke mellett lesz a skótok büszkesége; egy vak koldus szelleme Helász örök fényében megtárdlik s Jób a szemét dombon találja ki a drámai formát. Hiszen az inspiráció öntudatlan, az Isten-ségtől jön s nem az emberektől! Hogyan függhet tehát a véletlen körülményektől olyasmi, ami nincs az emberek hatalmában! Hisz az aesthetika minden szabályai, a tudomány minden eszközei a lángelméktől erednek. Követték a szabályokat, a nélkül, hogy tudták volna. Csak a tehetség bolygószellemének van szüksége a genie napfényére. Ez önfénnyel bír. — Hogy a világ valaha nem tudott egy lángelméről, tehát ép oly meggondolatlan állítás mint az a másik, hogy van oly nagy szellem is, mely nem éri nagyságát, holott az mindig oppozíciót képez a világgal.

Ennyit az ambiciórol. Mégsem irtunk theóriát, mert nem értünk a chablonokhoz. — Aki e vonásokban lelkületével megegyezőt talál, az meg fog érteni. Másokra nem számítottunk; hiszen — hogy a jó öreg Hafizból is idézzünk már egyszer valamit —

„Papagájnak nem omlítottuk
A fülme nevét sem.“

Reviczky Gyula.

Egy kis helyesírási lecke.

— Válaszul a „Déliab“-nak.

A „Déliab“ belénk köt és több hasábon át leckéztet állítólagos helyesírási

hibákért. Hogy fogja magát szégyenlení, ha a felfujt vádat a maga minimumára le szállítjuk s kimutatjuk, hogy szörszálhasogató, gyerekes fejtegetései mily nevetségesek! Mintha az ő orthografiája volna „egyedül üdvözítő“!

Természetesnek találjuk, hogy aki nem lát tovább az orránál s összes tudománya abból áll, a mit az iskolában tanult, fennakadt azon, hogy mi nem tartjuk magunkat szorosán a regulákhoz s az akadémiai helyesíráshoz, hanem egykicsit eltérünk tőlük.

Tehát először is a „Déliab“ megrovásainak egyrésze a sajtóhibákat illeti. A lap homlokán álló B a l a s s a = G y a r m a t i s ilyen, mivel nincs más kötjel a z o k h o z a b i z o n y o s b e t t k h ö z s a s z e d ő kénytelen volt egyenlőségi jelet használni, melyet régente ugyis összekötésre alkalmaztak.

Valjon és vajjon egykép használatos.

Arcczal, mosollyal, mellyel szerintünk egészen helyes. Hogy ha a más-salhangzón végződő névtökhöz a társító val, vel rag járul, a rag v betűje oly más-salhangzóvá válik, mint a milyennel az illető névtő végződik: ezt ugyan minden iskolás gyerek tudja, de hogy fölösleges az y-t kétszer kiírunk, mert hisz a a hang amúgy is kettőzve van, s hogy s z e m s é r t ő a z a d u p l a l y: ez nem tűnik fel minden kamasznak.

Ros és rossz szinte egyformán használatos. A szólló sajtóhiba, habár nem is oly nagy.

Usszunk, válassz helyesen írvák ép azon elvénél fogva mint a r e c z a l, m e l y l y e l.

Kü!ömb — mint természetes — szinte sajtóhiba, bár némelyek így is írják. A korrektura mulasztása a többi is.

S most jön a következetlenség vádja, melyszerint hol e-t, hol ez t írunk, az s

És ime nőket látok közelegni; tartsunk feléjük; szívem kalandok után sovárogo.

Braquons les lorgnettes sur les dames qui viennent.

S találkozzunk.

Az egyik, a legrutabb, megáll előttem, viczorogva néz szemeim közé s bicegve távozik a többi után.

Én elsápadok, barátim pedig habotára fakadnak.

— Ah te sápadozol? Sápadsz egykori szeretőd előtt? Hiszen szived kaland után vágyódott! Felsz régi szeretődtől? Vagy még most is szereted? „Alte Liebe rostet nicht!“ Te gyakran énekelted őt meg — régen. Nem lenne most újra kedved?

Jól van, ám legyen! Barátim kérelmét nem akarom megtagadni: de legyetek elnézők, mert rögtönözni fogok.

Bort ide pincér, bort!

Metamorphóza.*

Gyönyört sugárzó, égő szemmel álltam

Az ifjú lány előtt, szoborra váltan

Merengtem el bűbajos alkatán.

Sötét selyemhaja fehér nyakán

Úgy omlik el, miként a tengerár.

A kék szem tiszta, mint a napsugár,

Az ajk: bimbó, mely épen most fesel,

Mint alma, gömbölyű a telt kebel;

Arccán a rózsá s liljom egyesül,

Szép homlokán fűnség s szelíd kegy ül,

Nemes vonásain kellem honol,

A hibir ajkakon édes mosoly,

A hattyunyak, a telt kar fénylenek,

Karcsú derék, kecses lábak, kezek,

Járása könnyű, langa. — Szóval ő

Igézó külsejű tündéri nő!

— Ekkor tanáival Vogt jutott eszembe

S „szegény bolond barátom!“ — gondolám —

A teremtéskor nem voltál jelen te,

A te őszöd volt csak majom talán —;

*A költeményt Markbreiterur eredetileg németül írta; itt Ipolyi Sándor fordításában áll. Szerk.

Ilyégitényt csak az isten teremthet
Majomtól az — mint véled — nem
eredhet!

* * *

De az idő nyilgyorsan elfutott,

Szép kedvesem ah, úgy megváltozott!

Az egykor oly virágzó, szép alak

Töpörödött, hideg, vén, hervatag,

A szem beesvé, bágyadt, fénytelen,

Az arcz redős, aszott; horpadt a mell;

Az egykor oly sötét haj most fakó lett,

Himlőhelyes, ragyás az arcculat,

A felső ajk — borbélynak dolgot ad,

S ő volna az, ki hajdan elbűvölt?

Lantom harján őt énekeltem én meg?

Igen, igen! S ha most szemlélem őt:

Borzongatást minden tagomban érzek!

Oh Vogt, te jutsz eszembe újra és tanod!

Enő mégis majomtól származott. —

Markbreiter L.

közt szó elé hol tesszünk vesszőt, hol nem. Igenis mi c-t írunk ez e, i, cz-t a mély a, o, u hangzók előtt! Tesszük pedig ezt azért, mert ez a legtermészetesebb. Ha a mély hangzók előtt egyszerű c-t írunk, könnyen összetévesztjük az idegen szavakat, melyekben a c ilyenkor k-nak hangzik. De minek írunk viszont ki a cz-t e, i hangzók előtt? Ez ujtáson bizonyára meg fog botránkozni Dengi úr.

Ami a következetlenség második vádját illeti: nagyon kétséges, hogy az s előtt mikor használjunk vesszőt s mikor nem? Mi ezt egészen a cikkírók kénye kedvére bíztuk.

Ennyit a „Délibáb“ ügyetlen vádjaira. Minthogy azonban folytatást is ígér s tovább kívánja grammatikai tapogatózásával traktálni olvasóit, részünkről is megígérjük, hogy nem hagyjuk szó nélkül további kicsinyes kapezásokát sem.

M o z a i k.

A „Délibáb“ figyelmébe!

Ha már minden példából kifogyott, a mivel helyesírásunk roszaságát illusztrálhatná, vegye elő azt a ki- versszakot, mely mult számunk tárczájában idézve van:

„O küsse mich! so werden rein
Wie ehmal's meine lippen sein,
Als hätte sie nie entweiht eine dirne —
O küsse mich auch auf die stirne!“

nagy tudák an: „Minden iskolás gyerek tudja, hogy a német fő- evek nagy betűvel íratnak.“ Vakmerő Griesebach, ki megszegted ezt a szabályt, majd kiánsá a te szemedet Dengi!

* * *

Ha néha-néha — mint mondja — kötekedtünk vele, mondunk most Denginek egy bókot is.

A „Délibáb“, mióta új negyedévi folyamába lépett, nagyon üres, tartalmatlan egy lap. Hanyatlak; hogyne, mikor a fümunkatárstól is hoz verseket! Szó ami szó, nagyon meglátszik rajta, hogy — távol van a szerkesztője.

* * *

Papucs alatt lenni. A császár és a pápa hosszas vérengzés után végre békét kötöttek s ez alkalom megünneplésére nagy harcjáték rendeztetett, melynél a császár vagy pápa jelvénye alatt tartoztak harcolni. Polyphem azonban nem akarta magát meghajtani sem a pápa sem a császár előtt, egyknek jelvényét sem akarta feltűzni. Neje sirva kérte őt, de Polyphem hajthatlan maradt. Erre aztán a szép nő kapta magát s e szavakkal: „ha csak egy szikrája a szerelemnek volna szivedben, nem tagadnád meg kérésemet“ szobájába vonult s lovagjának orra előtt bezárta az ajtót. E pillanatban megharagantak a küzdelem megkezdését jelző kürtök; Polyphem félig öntudatlanul hajolt le nejeének ott feledt, arannyal áttört kis papucsáért, s azt sisakjához tűzvény. a korlát elé lépett. „A császár jogara, vagy pedig a pápa görbe botja alatt ohajtasz-e küzdeni?“ — kérdé a herold. „A papucs alatt“ volt a felelet. A lovagjátékban Polyphem lett az egyedüli győztes, s midőn a jutalmat nyújtá, a király nővére ezt súgá neki: „Lovag ur! Ön sem a császár sem a pápa jelvénye alatt nem küzd. Ön ember előtt nem hajol meg, de a papucs előtt igen.“ Ez nemsokára elter-

jedt az egész birodalomban s kísült, hogy a papucs- nak sokkal több alattvalója van, mint pápának és császárnak együttvéve.

K ü l ö n f é l é k.

Szivesen adunk helyet Horváth Danó lapunk végén olvasható nyilatkozatának s örvendünk, hogy egészen a nyomdára lehet kenni s egy kis elnézésből kimagyarázni, amivel a kedves kollegát és munkatársunkat vádoltuk. A „Nógrádi Lapok“ szerkesztője maga is beismeri, hogy nem belletrista, s mi részünkről szivesen megengedjük, hogy derék társadalmi szerepet visz.

A „Romok“, Reviczky Gyula regénye, melyből mutatványt is közöltünk, két kötetes lesz. Az első csupa gyermek- emlékből fog állni s mint a mutatványból is látszik, valami fájó, szelid humor fogja átlengeni. A másodikban új elem lesz: sarcasmus. Az egész első személyben, önéletrajz alakjában lesz írva. A regény a mutatványkép közölt fejezettel kezdődik.

Hibaigazítás. Mult számunkba néhány zavaró sajtóhiba csúszott be. Így a „Julesa“ című elbeszélés elől kimaradt a római egyes; Reviczky cikkében pedig „zilál“ van „zihál“ helyett (30. lap, 9. sor felülről).

Új lap. Rimaszombatban „Gömöri Közlöny“ cím alatt, Bodor István szerkesztése mellett új lap indult meg.

A „Délibáb“ támadásaira vonatkozólag Reviczky Gyula írja egy magánlevélben: A Dengi polémiájába én is szoretnek beleszólni. Például szoretném, ha mindenki vajon-t írta. Ezt a kérdő szót tulajdonkép valljon-nak kellene írni, mert vall igétől származik; csak hogy elvesztette grammatikai alakját s kimondása szerint írjuk. Ép' így írható egészség, gonosság, meresség (egész-ség, gonosz-ság, merész-ség helyett). Arczal, mosollyal, mellyel, szerintem szintén helyes. Elég, ha az összetett mássalhangzók egyikét megduplázzuk. Ez is eléggé mutatja, hogy kettőzve kell kiejteni. (Elválasztásnál persze jelölhetjük!) — A többiekre körülbelül igaza van Denginek, csak hogy lehettek azok az illető cikkíró vagy a hanyag korrektúra hibái. Nagyon fontosba veszi! —

A Madách- emlékre kibocsájtott gyűjtőiveket e napokban küldte meg az emlékügyi bizottság tagjainak Havas Gyula pészárnok. Adományokat szerkesztőségünk is elfogad és a nyugtatványozásra külön rovatot nyit.

Molnár György „Narciss“-ban, „Rabbi Meir“-ben és „Szulliván“-ban lépett fel. Az első darab, hatásos és a Molnár művészi fogásaival kétszerte az. A nagy rendező és a jeles tragikus meghódította a közönséget. Hosszaban akkor írunk róla, ha befejezte föllépéseit.

Egressy Ákos, ki kedves és finom modora által is megnyerte maga részére a publikum rokonszenvét, megvált tőlünk s e napokban elutazott. Füstbe ment tehát az a reményünk, hogy társulatot szervezve, nekünk igazán élvezetes estéket szerez. Terve különösen az intendans ur ellenszenves viselete folytán dőlt dugába.

Molnár György a hirdetett négy vendégjátékot még kettővel toldja meg. „Coriolán“ után „Tartuffe“-ot fogja bemutatni; utolsó föllépéseül pedig egy alkalmi látványosságot: „Sam I harcza az oroszok ellen“-t.

A „Toloncz“-ot adták kedden, július 31-én elég türethősen Kolozsváry ujonnan szerződött népszimfő-énekes fölléptével. Berki Ida mint Liszka, Balogh György pedig a zsidó uracs szerepében a többinél jobban kitűnt. Balogné és Szerémféné kinyerték a karzat tetszését.

(Beküldetett.) Lang-Hummer Franciska felső helyről engedélyezett 6 osztályú leány-intéze-

tében az 1877—8. tanévre a beiratások f. évi aug. hó 20-án veendik kezdetüket. Felvétetik a törvény szerint 6 évtől kezdve minden növendék valláskülönbség nélkül. Néhány növendék azonban bennlakóul szállás és élelmezés mellett is elfogadtatik. Miről a helybeli és vidéki t. c. szülők azon megjegyzéssel értesítettnek, hogy a korábban jelentett, kivált a mult tanévben is ez intézetben tanult növendékek a felvételnél előnyben részesítettnek, amennyiben a felvételnél szokott növendékek számának betöltésével a későbbben jelentkezettek figyelembe nem vehetők.

B. Gyarmat is meetingez! Mozgalom indult meg a helybeli polgárok köréből, mely az oroszok ellen tüntető, törökbarát népgyűlést céloz. A népgyűlés magáévá fogja tenni a budapesti határozatát. Előkonferencia ma volt Kövy Tivadar ügyvéd lakásán. A népgyűlést vasárnapra tűzték ki.

A népgyűlésre felhívó (illetőleg csak meghívó) plakát így hangzik: „Hogy a hazánkat oly közelről érdeklő keleti kérdés jelen állásában ország- szerte megindult nyilvánulások idejében városunk polgárainak is alkalma legyen nyilatkozni, vasárnap, augusztus hó 5-én reggel 8 órakor, a b. gyarmati sétateren, kedvezőtlen idő esetén a nyári szinkörben népgyűlés tartatik, melyhez városunk és vidékünk minden hazafias érzelmű polgárát meghívja az e célra alakult rendező bizottság: Baintner Ottó, Buriusz Mihály, Feisztl József, Felsenburg Henrik, Havas Gyula, Horváth Danó, Jeszenszky Danó, Imády Károly, Kövy Tivadar, Némethy Kálmán, Reményfy József, Simkó Frigyes.

Hymen. Garam Jenő kir. törvényszóki bíró jegyet váltott Bérczy Mariska kisasszonnyal, Bérczy Lajos kir. alügyész leányával. — Ifj. Szakal Antal földbirtokos jegyet váltott Zadubán Margit kisasszonnyal, Zadubán Ádám szécsényi ügyvéd leányával július hó 22-én. — Vannay Ignác b. gyarmati ügyvéd július hó 27-én jegyezte el Ráth Panni kisasszonyt, Ráth László úr leányát. — Pajor Gáspár honvéd főhadnagy f. hó 7-én tartja esküvőjét Hermann Mariska kisasszonnyal Bályonból.

Nyilt-levél

a „Röpke Ivek“ szerkesztőihez.

Kedves kollegák! Egészen meglepett az a kiné- letlen modor, mellyel velem elbántatok. Az a színi kritika — mint lapom következő számában mindjárt ki is jelentettem — öreg sajtóhibáktól hemzseg (egy helyen p. egész sor ki van hagyva,) s ilyen alakban tudfomon kívül került a „Nógrád! Lapok“-ba. A „Mozaik“ írójának bizonyosan az ellenkezőről kellett meggyőződnie lennie, t. i. hogy azt a bírálatot én írtam, úgy, a hogy az megjelent. Különben nem toldotta volna meg személyemre és journalisztikai működésemre vonatkozó, rám nézve kellemetlen, sértő reflexiókkal. Igen természetes, hogy ha csakugyan enyémnek hitte azt az értelmetlen zagyalékot, más következtetést nem is vonhatott. Ennyit szivesen beismerék. De hogy a „Mozaik“ f. c. elölje bosszúságában a „Röpke Ivek“ iránti viszonyomat gunyosan feszegeti: az roszul esett. Én a lap irányában semmir sem köteleztem magat; de hogy szerepem még sem egész passiv, azt határozottan merem állítani. A barátságos viszonyról fogva, mely köztünk van, eddig is információkkal és adatokkal (különösen helyi és megyei társadalmi dolgokra vonatkozólag) szolgáltam nem egyszer; egybehangzó társadalmi irányunk; sőt rokon társaséleti szerepünk az életben, különben is többször összehozta utjainkat. Tudván azonban azt, hogy ama körtek gyűjtött irodalmi-gárda művecskéitől duzzad lapotok, addig, míg valamely szerény irodalmi dolgozatra fel nem hittok, feltolokolni nem akartam.

B. Gyarmat, 1877. július 30.

Horváth Danó.